כָּל שְׁעוּר אָרְךְ הַהֲדַס שֶׁיִּהְיֶה עֲבוֹת, (יח) * וּלְעֵיכּוּבָא בְּרֵבּוֹ (יט) (וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ בְּרֹאשׁוֹ) (טור): ו יָבְשׁוּ עָלָיו, פָּסוּל. כְּמִשּׁוּ, כָּשֵׁר: ז שְׁעוּר הַיְבֵשׁוּת, לְאַפּוֹלִי אִם נִפְרַךְ בַּצִּפָּרֶן, אִם עֲדַיִן יְרֵקִים הֵם, כָּשֵׁר. וְאֵינָם נִקָּרְאִים יְבֵשִׁים, אֶלָּא (י) (כ) כְּשֶׁיַּלְבִּינוּ פְּנֵיהֶם: ח מֵיָבְשׁוּ רֹב עָלָיו (כא) וְנִשְׁתַּיְּרוּ (כב) בְּרֹאשׁ כָּל בַּד מֵהַשְּׁלֹשָׁה בַּדִּין קָן אֶחָד וּבוֹ שְׁלֹשָׁה עָלִין לַחִין, כָּשֵׁר. (כג) נוְיֵשׁ מְפָרְשִׁים שֶׁאֲפִלּוּ אִם מֵהַשְּׁלֹשָׁה שֶׁבְּאֶחָד קִנָּא יָבְשׁוּ שְׁנַיִם, וְלֹא נִשְׁאַר כִּי אִם אֶחָד לַח, (כד) כָּשֵׁר, (כה) וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה הָעֶלֶה (כו) שֶׁהוּא מֻרְכָּב עַל שְׁנֵיהֶם: ט אִם אוֹתָם עָלִים שֶׁלֹּא יָבְשׁוּ הֵם (כז) כְּמוּשִׁין, סיֵשׁ פּוֹסְלִין עוְיֵשׁ מַכְשִׁירִין:

י שָׁם בַּמִּשְׁנָה. כ בְּרַיְיתָא שָׁם ל״א (ע״א). ל טור בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד וְכֵן כָּתַב הָרַ״ן (יג: ד״ה לולב) וְהָרַב הַמַּגִּיד (פ״ח ה״א). מ בְּרַיְיתָא שָׁם ל״ג (ע״א) וְכִדְמָפָרֵשׁ רַב חִסְדָּא. נ טור בְּשֵׁם אֲבִיו הָרֹא״שׁ (פ״ג סי׳ י). ס שָׁם בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד (תמים דעים סי׳ רלב). ע שָׁם בְּשֵׁם אֲבִיו הָרֹא״שׁ (שם).

בַּאֵר הֵיטֵב

ז (י) כְּשֶׁיַּלְבִּינוּ. אַחַר שֶׁיִּפָּרְכוּ בְּצִפָּרֶן, מַשְׁאַת בִּנְיָמִין (סי׳ יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

וַדַּאי מֻרְכָּב יֵשׁ לִפְסֹל עַיֵּן שָׁם. וְגַם לְטַעַם הַלְּבוּשׁ (סי׳ תרמט ס״ד) דְּפוֹסֵל אֶתְרוֹג מֻרְכָּב מִשּׁוּם שֶׁנַּעֲבָדָה בּוֹ עֲבֵרָה יֵשׁ לִפְסֹל כָּאן דְּשָׁמָּא הֶרְכֵּב בְּאֵילָן מַאֲכָל וְזֶה הָאוֹת דְּגַרְעִינִים שָׁלוּ גְּדוֹלִים קְצָת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה מִדִּבְרֵי הַשְּׁאוֹת יַעֲקֹב בָּזֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהַכְשִׁירוֹ וְנֹאמַר דְּאַף עַתָּה עֲבוֹת קְרֵינָא בֵּיהּ: ה (יח) **וּלְעֵיכּוּבָא בְּרֵבּוֹ.** הַיְינוּ שֶׁהַהֲדַס שֶׁשְּׁעוּרוֹ הוּא לֹא יוֹתֵר מִשְּׁנַיִם עָשָׂר גּוּדָלִין כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תר״נ (ס״ב) אֵין צָרִיךְ עֲבוֹת בְּכֻלּוֹ, רַק שִׁבְעָה גּוּדָלִין יְהֵא עֲבוֹת דְּהַיְינוּ שְׁלֹשָׁה עָלִים בְּכָל קָן, וְהַחֲמִשָּׁה גּוּדָלִין אֲפִילּוּ נֶחְסַר לְגַמְרֵי שֶׁנִּשְׁרוּ עָלָיו, (יט) אוֹ שֶׁלֹּא הָיוּ עֲבוֹת דְּהַיְינוּ שֶׁהָיוּ עָלָיו שְׁנַיִם עַל גַּבֵּי שְׁנַיִם אוֹ תְּרֵי וְחַד דְּכֵיוָן שֶׁרֻבּוֹ הָיָה עָבוֹת כָּשֵׁר. וּבַהֲדַס שֶׁהָיוּ בְּכָל שְׁעוּר אָרְכּוֹ שְׁלֹשָׁה עָלִים בְּכָל קָן וְנָשַׁר עָלֶה אַחַת מִכָּל קָן בְּרֹב שְׁעוּר אָרֹךְ הַהֲדַס, יֵשׁ בָּזֶה פְּלוּגְתָּא בֵּין הָרִאשׁוֹנִים (יח) יֵשׁ מַכְשִׁירִין דְּכֵיוָן דְּנִשְׁאָר שְׁנַיִם בְּכָל קָן רֻבּוֹ בְּכֻלּוֹ, כִּי הֵיכִי דְּמַכְשִׁירִין בְּנָשְׁרוּ מִקְצָת עָלָיו מֵאָרְכּוֹ שֶׁל הַהֲדַס. (יט) וְיֵשׁ פּוֹסְלִין דִּסְבִירָא לְהוּ דְּעַל יְדֵי זֶה לֹא נִשְׁאַר עָלָיו שֵׁם עָבוֹת כְּלָל דְּאֵין עָבוֹת אֶלָּא בִּשְׁלֹשָׁה. וּלְעִנְיַן הֲלָכָה נָקְטִינַן לְהָקֵל (כ) בְּמָקוֹם הַדְּחָק שֶׁפֵּן הִסְכִּימוּ (כא) כַּמָּה אַחֲרוֹנִים. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּשְׁאֲרוּ עַל כָּל פָּנִים שְׁנֵי עָלִין בְּכָל קָן דְּהָוֵי רוּבָּא עַל כָּל פָּנִים, אֲבָל אִם נָשְׁרוּ שְׁנֵי עָלִין בְּרֹב שְׁעוּר אָרֹךְ הַהֲדַס פָּסוּל לְכָלֵי עַלְמָא. (כב) וְאִם כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לָצֵאת בַּהֲדַסִּים שֶׁל שְׁנַיִם עַל גַּבֵּי שְׁנַיִם כְּדִלְעֵיל בַּהֲגָהָ, אִם נָשַׁר מִכָּל קָן בְּרֹב שְׁעוּר אָרֹךְ הַהֲדַס פָּסוּל לְכָלֵי עַלְמָא דְּלֹא נִשְׁאַר רוּבָּא: (יט) **וַאֲפִילּוּ אֵינוֹ בְּרֹאשׁוֹ.** כְּגוֹן שֶׁמִּלְמַטָּה עַד רֻבּוֹ יוֹצֵא בְּכָל קָן וְקָן שְׁלֹשָׁה עָלִין, וּלְמַעְלָה נָשְׁרוּ עָלָיו אוֹ שֶׁהוּא אֵינֶנּוּ עָבוֹת, גַּם כֵּן כָּשֵׁר. וְאַף עַל גַּב דִּבְיָבְשׁוּ עָלָיו פָּסַק בְּסָעִיף ח׳ דְּאֵינוֹ כָּשֵׁר כִּי אִם כְּשֶׁנִּשְׁתַּיְּרוּ בְּכָל בַּד שְׁלֹשָׁה עָלִין לַחִין בְּרֹאשׁוֹ דַּוְקָא, שָׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם הָדָר וְהָדָר נִכָּר כְּשֶׁהוּא בְּרֹאשׁוֹ, אֲבָל כָּאן מִשּׁוּם עָבוֹת וְדַי בְּכָל מָקוֹם: ז (כ) **כְּשֶׁיַּלְבִּינוּ פְּנֵיהֶם.** לְאַחַר שֶׁנִּפְרַךְ בְּצִפָּרֶן. [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו)] וּבֶאֱמֶת (כד) אֵינוֹ מָצוּי בְּמִצְיאוּת שֶׁיַּלְבִּינוּ פָּנָיו וְלֹא יִהְיֶה נִפְרָךְ בְּצִפָּרֶן, וְאִם כֵּן כְּשֶׁנִּתְלַבֵּן פָּנָיו הַדַּאי יָבֵשׁ הוּא. וּמִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי בָּזֶה הַשְּׁעוּר מַשְׁמַע בְּתִמִּים דֵּעִים (סי׳ רלב) שֶׁיָּכוֹל לְשַׁעֵר עַל יְדֵי שֶׁיִּשָּׂרֵהוּ אוֹתָם יוֹם אוֹ יוֹמַיִם בְּמַיִם, דְּאִם יַחְזְרוּ לִכְמוֹת שֶׁהָיוּ בְּמִשְׁמוּשָׁן וּבְמַרְאֵיהֶן עֲדַיִן לַחִים הֵם וְאִם לָאו הֵם יְבֵשִׁים. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ח) דִּבְיָבֵשׁ עֵץ הַהֲדַס אֲפִילּוּ הָעֲלִים הֵם עֲדַיִן יְרֵקִים פָּסוּל, וּבְכִבּוּרֵי יַעֲקֹב (סק״ט טו) מַשִּׁיג עַל זֶה וְדַעְתּוֹ דִּבְיָבְשׁוּת הָעֵץ לֹא שַׁיָּךְ פְּסוּל כְּלָל עַיֵּן שָׁם: ח (כא) **וְנִשְׁתַּיְּרוּ וְכוּ׳.** דְּעַל יְדֵי הַשְּׁלֹשָׁה עָלִין לַחִין שֶׁבְּרֹאשׁ הַבַּד חָל שֵׁם הֶדֶר עַל כָּל הַהֲדַס: (כב) **בְּרֹאשׁ כָּל בַּד מֵהַשְּׁלֹשָׁה בַּדִּין.** וּלְפִי הַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן תרנ״א (ס״א) דְּבִשְׁעַת הַדְּחָק סַגִּי בְּבַד הֲדַס אֶחָד, גַּם בְּעַנְיָנֵנוּ דַּי כְּשֶׁיִּהְיֶה בְּרֹאשׁוֹ קָן אֶחָד שֶׁל שְׁלֹשָׁה עָלִין לַחִין [רַ״ן (טור: ד״ה ת״ר)]: (כג) **וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים וְכוּ׳.** הוּא דַּעַת הָרֹא״שׁ (פ״ג סי׳ י) (כה) וּלְדִידֵיהּ לֹא בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה הַקָּן בְּרֹאשׁוֹ דַּוְקָא: (כד) **כָּשֵׁר.** עַיֵּן בְּרֹא״שׁ (שם) דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּצָרִיךְ שֶׁיִּשְׁתַּיֵּר שְׁלֹשָׁה קִנִּין וּבְכָל קָן עֲלֶה אֶחָד לַח בְּרֹאשׁוֹ. (כה) **וְהוּא וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר מַה דְּמַכְשִׁרִינַן בְּעֲלֶה אֶחָד לַח בְּרֹאשׁוֹ, דַּוְקָא בְּאֹפֶן זֶה שֶׁהוּא מֻרְכָּב עַל שְׁנֵיהֶם, דְּאָז נִרְאֶה הַהֲדוּר יוֹתֵר, (כו) אֲבָל אִם הָיָה כָּל שְׁלֹשָׁה עָלִין לַחִין אֲפִילּוּ בְּשָׁוֶה כְּשֵׁר: (כו) **שֶׁהוּא מֻרְכָּב עַל שְׁנֵיהֶם.** אַף דְּכָסָעִיף ג׳ פָּסַק הַמְחַבֵּר (כמ) דְּזֶהוּ בִּכְלַל הֲדַס שׁוֹטֶה, (כז) אֶפְשָׁר דְּשָׁם מְיִירֵי שֶׁהָיָה כָּל אֹרֶךְ שְׁעוּר הַהֲדַס בְּאֹפֶן זֶה, וְאֵינוֹ בִּכְלַל הֲדַס הָאָמוּר בַּתּוֹרָה אֶלָּא הֲדַס שׁוֹטֶה. אֲבָל הָכָא הֲלֹא מְיִירֵי שֶׁהָיָה כָּל שְׁעוּר הַהֲדַס בְּקִנְיָן שֶׁל שְׁלֹשָׁה עָלִין בְּשָׁוֶה כַּדִּין, אֶלָּא שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁהָיוּ יְבֵשִׁין לֹא נִקְרָא הֲדָר, וְלָכֵן אָמְרִינַן דְּאִם נִמְצָא שְׁלֹשָׁה קִנִּין וּבְכָל אֶחָד עָלֶה אֶחָד שֶׁהוּא מֻרְכָּב עַל שְׁנֵיהֶן וְהוּא לַח, נִרְאֶה וְנִכָּר בּוֹ הַהֲדוּר וְכָשֵׁר, וַהֲלָכָה (ל) כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה: ט (כז) **כְּמוּשִׁים יֵשׁ פּוֹסְלִין.** טַעֲמָם שֶׁאֵין מַצִּיל מִידֵי יָבֵשׁ אֶלָּא לַח הֶהָדוּר, וְיֵשׁ מַכְשִׁירִין כֵּיוָן דְּכָמוּשׁ כָּשֵׁר יָכוֹל לְהַצִּיל כְּמוֹ לַח

בַּאוּר הֲלָכָה

שֶׁל הֲדַס אֲחֵרִים שֶׁהֵם שֶׁל שְׁנַיִם עַל שְׁנַיִם, אִם אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת לִקַּח שְׁלֹשָׁה בַּדִּים שֶׁל הֲדַס שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה, אוֹ הַקָּהָל יִקְחוּ לָהֶם לוּלָב עִם הֲדַסִּים שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה וְיִצְאוּ בּוֹ כָּל הַקָּהָל עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

ה * וּלְעֵיכּוּבָא בְּרֵבּוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט יח) שֶׁכָּתַבְנוּ דְּהִסְכִּימוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים לְהָקֵל כְּהָרַא״ה (הוא״ד בר״ן טו: ד״ה גמ׳) דַּאֲפִלּוּ נָשְׁרוּ מִכָּל קָן בְּכָל אַרְכּוֹ עֶלֶה אֶחָד גַּם כֵּן כָּשֵׁר כֵּיוָן דִּנְשְׁאַר שְׁנַיִם בְּכָל קָן דַּהֲוֵי רַבָּא. א)**וְנִסְתַּפְקְתִּי אִם נָשְׁרוּ מֵאֹרֶךְ הַהֲדַס מִקְצַת עָלָיו דְּפָסַק הַמְחַבֵּר דְּכָשֵׁר כְּהָרַאֲב״ד דְּלֹא בָּעִינַן עֲבֹת רַק בְּרֵבּוֹ, אִם מִן הָרֹב הַהוּא נָשַׁר גַּם כֵּן מִכָּל קָן עֲלֶה אֶחָד אִם אָמְרִינַן בָּזֶה תְּרֵי רַבָּא לְהַכְשִׁיר.** וְהִנֵּה רָאִיתִי לְאֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים דְּמִשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּיֵשׁ לְהַכְשִׁיר גַּם בְּאֹפֶן זֶה וְכֵן מִשְׁמַע מֵחַיֵּי אָדָם (כלל קנ ס״ג), אָכֵן לְעַנְיוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן דְּמִנַּיִן לָנוּ לוֹמַר דְּנַחְשִׁיב בְּכָל אֶחָד בְּתַר רַבָּא בֵּין לְעִנְיַן רְחִבּוּ בֵּין לְעִנְיַן אָרְכּוֹ, וְדַי לָנוּ אִם נָקַל כְּהָרַא״ה לְהַכְשִׁיר אִם חָסַר עָלֶה אֶחָד מִכָּל קָן לְכָל אָרְכּוֹ, אוֹ כְּהָרַאֲב״ד אִם חָסַר הַמְעוּט בְּכָל רְחִבּוּ מֵרֻבּוֹ וּלְמַשָּׁה, אֲבָל לֹא שְׁנִפְחֲבֵר שְׁנֵיהֶם יַחַד הֲלֹא עַל כָּל פָּנִים יִקָּרֵא עַל יְדֵי זֶה נִשְׁרוּ רֹב עָלָיו, דְּהַיְינוּ אִם יֵשׁ בְּהַבַּד שֶׁל הֲדַס שֶׁבַע שׁוּרוֹת שֶׁל קָנִים תִּלְתָּא בְּכָל קָן וְנִשַּׁר מֵהֶם שֵׁשׁ שׁוּרוֹת לְגַמְרֵי וּמִן אַרְבָּעָה שׁוּרוֹת הַנִּשְׁאָרִים חָסַר עָלֶה אַחַת בְּכָל שׁוּרָה הֲרֵי שְׁחָסַר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עָלִים בְּסַךְ הַכֹּל וּבַהֲדַס לֹא נִשְׁאַר

אֲפִלּוּ מְעוּט הַהֲדַס בְּאָרְכּוֹ יֵשׁ בְּכָל קָן וְקָן שְׁנֵי עָלִים. וּבָזֶה יִסַּר קְשִׁיַּת הַחַיֵּי אָדָם (שם ס״ג) **מִן הַב״ח שֶׁהִקְשָׁה דַּאֲפִלּוּ נָשַׁר עָלֶה אֶחָד מִן רֹב הַשְּׁעוּר פָּסוּל, דְּהָכָא מְיִירֵי שֶׁמְּעוּט הַהֲדַס בְּאָרְכּוֹ לֹא נָשַׁר מִמֶּנּוּ כְּלָל שֵׁשׁ בְּכָל קָן מִמֶּנּוּ שְׁנֵי עָלִים:**

ז (מא) בְּכוּרֵי יַעֲקֹב (ס״ק טו): ח (מב) פְּרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״י) וּפְסוּט: (מג) הַגְרָ״א וְהַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים: (מד) פְּשׁוּט: (מה) וּכְבוּרֵי יַעֲקֹב בְּסִפֵּר בִּגְדֵי יֶשַׁע (ד״ה ויש) עַיֵּן שָׁם (וְהִנֵּה תֵּרֶץ דִּבְרֵי הָרֹא״שׁ דְּלֹא יִסְתְּרוּ אַהֲדָדֵי אֲבָל לֹא תֵּרֶץ בָּזֶה דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַיֵּן שָׁם) וְכֵן הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר: (מו) עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״י) וּלְדַעְתִּי זֶהוּ כַּוָּנָתוֹ אַף שֶׁהוּא כָּתַב שֶׁעַדַיִן הוּא דְּחֹק וְצָרִיךְ עִיּוּן אַךְ לְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ בְּעָזְרַת ה׳ נִיחָא מְאֹד סְבָרַת הָרֹא״שׁ: (נ) דְּכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ז׳ הֲלָכָה ח׳ וְרַשִׁ״י (לג. ד״ה שלשה) וְרַבֵּנוּ יְשַׁעְיָה מִטְּרָנִי הַמּוּבָא בְּרֹא״שׁ (שם) וְשִׁבֻּלֵי הַלֶּקֶט (סי׳ שנג) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ אֲבִיגְדוֹר כֹּהֵן צֶדֶק ז״ל עַיֵּן שָׁם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב שגם באופן זה כשר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הֲלָכוֹת לוּלָב סִימָן תרמו

י (כח) פ**נִקְטַם רֹאשׁוֹ, (כט) כָּשֵׁר, (ל) אֶפְלוּ לֹא עָלְתָה בּוֹ תְּמָרָה. וְהוּא הַדִּין לְיָבֵשׁ רֹאשׁוֹ,**
[*] (לא) צוְיֵשׁ פּוֹסְלִין (לב) בְּנִקְטַם רֹאשׁוֹ. הַגָּהּ: (לג) וְטוֹב לְהַחְמִיר (לד) * בְּמָקוֹם (יפ) שֶׁאָפְשָׁר בְּאַחֵר (המגיד),
וְלֹא מִקְּרֵי נִקְטַם אֶלָּא אִם נִקְטְמוּ (לה) הָעֲצִים (ר"ן): **יא** קאִם אֵין לוֹ אֶלָּא הֲדַס שֶׁעֲנָבָיו מְרֻבִּים מֵעָלָיו,
בְּיוֹם טוֹב, (לו) * נוֹטְלוֹ וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עָלָיו:

פ משנה שם ל"ד (ע"ב) וּכְרַבִּי טַרְפוֹן, הָרי"ף (טוּ.) וְהָרֹא"ש (פ"ג סי' יד) וְהָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ח' (ה"ח) וְהָרַמְבַּ"ן (בהשגות על הראב"ד הלכות לולב ענין הדס קטום).

צ הָרַאֲב"ד בְּהַשְׂגָתוֹ שָׁם

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וּכְבָר הוֹפִיעַ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית מִדְרָשֵׁנוּ מִכַּמָּה שָׁנִים וְהֶעֱלִינוּ שֶׁהוּא פָּסוּל כִּסְתָם מַתְנִיתִין וְכוּ' וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד וְיֵשׁ קְצָת אַחֲרוֹנִים מַחְמִירִין כְּדִבְרֵי הר"א ז"ל וְכֵן רָאוּי לְהוֹרוֹת עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמ"א. ק אֲרָחוֹת חַיִּים בְּשֵׁם (הל' לולב אות יג) בַּעַל הַהַשְׁלָמָה.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

י [בשו"ע] **וְיֵשׁ פּוֹסְלִין כו'.** וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטָנוֹת (ח"א) [חֶלֶק ב'] סִימָן ר"כ בְּעָנָף אֶחָד שֶׁל הֲדַס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סְעִיפִים הַרְבֵּה שֶׁהוּא נָחְשָׁב אֶחָד וְנִקְטַם הָאֶמְצָעִי וְסָעִיף אֶחָד נִשְׁאַר שָׁלֵם יֵשׁ תַּקָּנָה לַדָּבָר שֶׁיַּחְתֹּךְ הָאֶמְצָעִי וְיִשָּׁאֵר כְּמוֹ בֵּית יָד לַסָּעִיף הָעֶלְיוֹן וְלֹא יִתְרָאֶה שֶׁהוּא לְמַעְט כְּמוֹ כֵן הָכָא וּלְפִי זֶה אָסוּר גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּיוֹם טוֹב וּפְשׁוּט שֶׁעַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ אֹרֶךְ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְאַף עַל פִּי שֶׁצָּרִיךְ לְמַדֵּד כְּפִיפָתוֹ וְשִׁפּוּעוֹ שֶׁבְּאֶמְצַע הַתֶּנָּה לֵית לַן בָּהּ כָּל שֶׁעָלָיו חוֹפִין אֶת עֲצוֹ כְּדִינוֹ:

בַּאֵר הַיטֵב

י (יפ) **שֶׁאָפְשָׁר.** וּבַ"ח (ס"ה) כָּתַב דְּבְיָבֵשׁ רֹאשׁוֹ אֲפִלּוּ אִי אֶפְשָׁר בְּאַחֵר אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו עַיֵּן שָׁם:

בְּאוּר הֲלָכָה

אֲבָל שְׁמוֹנָה עָלִים שֶׁהוּא הַמְּעוּט. [וּמִן הַב"ח (ס"ב) שֶׁכָּתַב אֲפִלּוּ בְּקֵן אֶחָד שֶׁהוּא מֵהָרֹב אִם נִשְׁרוּ מִמֶּנּוּ שְׁנֵי עָלִין פָּסוּל מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִשְׁאַר רֹב שְׁעוּר הֲדַס אֵין רְאָיָה דְּאֶפְשָׁר דְּמֵה דְּמַכְשִׁיר בְּנָשָׁר מִמֶּנּוּ עָלָה אַחַת הַיְינוּ בְּחָסֵר רַק מִקֵּן אַחַת דְּבָזֶה עַל כָּל פָּנִים יִשָּׁאֵר רֹב עָלִין בַּהֲדַס [כְּגוֹן בְּצִיּוּר הַנ"ל יִשָּׁאֵר אַחַד עָשָׂר עָלִין בַּהֲדַס וְהֶחְסֵר הוּא רַק עֲשָׂרָה עָלִין] אֲבָל לֹא בְּיוֹתֵר מִזֶּה **וְצָרִיךְ עִיּוּן וְעַל כָּל פָּנִים אֵין לְהַקֵּל כִּי אִם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא יִמְצָא הֲדַס אַחֵר בְּעִיר כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי** וְאָפְשָׁר דְּגַם לְדַעְתָּם הוּא כֵּן. וְדַע עוֹד דִּכְתַב הַפ"ח (שם) **דְּאִם הָיָה רֹב שְׁעוּר הֲדַס עֲבֹת אַף שֶׁהוּא גָּדוֹל מְאֹד לֹא בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה רֹב גָּדְלוֹ בְּעֻבְיוֹ אֶלָּא רֹב שְׁעוּרוֹ דְּהַיְינוּ קָרוֹב לִשְׁנֵי טְפָחִים. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים** (משי"ז סק"ט) **שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִם מִהֲנִי אֲפִלּוּ אִם הֵם מְסֻדָּרִים בְּאֹרֶךְ הַהֲדַס אוֹ דְּדַוְקָא אִם הֵם עַל כָּל פָּנִים בְּמָקוֹם אֶחָד וְהַבְכּוּרֵי יַעֲקֹב** (סק"ד) **מַקֵּל גַּם בָּזֶה:**

י * **בְּמָקוֹם שֶׁאָפְשָׁר בְּאַחֵר. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק"ד לד) **מַה שֶּׁכָּתְבְנוּ בְּשֵׁם הַב"ח** (ס"ה). **וְהִנֵּה הַנַּחֲלַת צְבִי** (סק"ד) **וְהָאֲלִיָּה רַבָּה** (סק"ז) **דָּחוּ דְּבָרָיו וְדַעְתָּם דְּאִם אִי אֶפְשָׁר בְּאַחֵר אֵין לְהַחְמִיר וּמַתִּי לְבָרֵךְ.** גַּם בְּבֶגְדֵי יֶשַׁע (סק"ח) מַסְכִּים כֵּן לַהֲלָכָה מִדְּקָתָנֵי (לב:) נִקְטַם וְלֹא קָתָנֵי יָבֵשׁ רֹאשׁוֹ אֶלָּא וַדַּאי מִדְּקָתָנֵי רֵישָׁא סְתָם הֲדַס הַגָּדוֹל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל וּמַשְׁמַע שֶׁכָּלוֹ יָבֵשׁ מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטו יז) לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ [וְגַם דְּאִם הָיָה בְּרֹאשׁוֹ שְׁלֹשָׁה בְּדֵי עָלִין לַחִין כָּשֵׁר כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (לג.)] אֲבָל יָבֵשׁ בְּרֹאשׁוֹ לְבַד אֵין לִפְסֹל כְּלָל עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בְּאֲלִיָּה רַבָּה שֶׁהוֹכִיחַ שִׁיטָתוֹ מִדִּבְרֵי הָרַאֲב"ד בִּתְמִים דֵּעִים (סי' רכח) שֶׁגַּם הוּא מַקֵּל בְּיָבֵשׁ רֹאשׁוֹ הַיְינוּ הָעֲלִים הָעֶלְיוֹנִים וּבְבְכּוּרֵי יַעֲקֹב (סק"כ) מָצָא גַּם כֵּן בִּתְמִים דֵּעִים סִימָן רל"ב שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּהָדְיָא וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וּמִכָּאן לָן לְהַדַּס אִם יָבְשׁוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה בְּדֵין הָעֶלְיוֹנִים שֶׁבְּרֹאשׁוֹ וְהַשְּׁאָר כֻּלּוֹ לַחִין מֵהוּ וּמִסְתַּבְּרָא לְקִלָּא שֶׁהֲרֵי נִתְבָּרֵר לָנוּ נִקְטַם רֹאשׁוֹ פָּסוּל כְּגוֹן מֵרֹאשׁ הַשְּׁדֵרָה עַצְמָהּ אֲבָל אִם נִקְטְמוּ הָעֲלִים הָעֶלְיוֹנִים לְבַד אֵינוֹ נִפְסָל וְכֵיוָן דְּכִי נִקְטְמוּ לֹא פָּסְלֵי כָּל שֶׁכֵּן יָבְשׁוּ דִּלְא פָּסְלֵי דְּהָא אִי בָּעֵי שָׁקִיל לְהוּ עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהִנֵּה בִּבְכּוּרֵי יַעֲקֹב כָּתַב דְּהַשְׁלָחָן עָרוּךְ עַל כָּרְחָךְ דִּלְא סְבָרָא לֵיהּ לְהַאי סְבָרָא דְּאִי בָּעֵי שָׁקִיל לֵיהּ מֵהָא דְּסִימָן תרמ"ח סָעִיף י"ד בְּעִנְיַן חֲזִיזִית אִם כְּשֶׁקּוֹלְפוֹ חוֹזֵר לְמַרְאֶה אֶתְרוֹג כָּשֵׁר וְלֹא אָמְרִינַן דְּכֵיוָן שֶׁיּוּכַל לְקַלְּפוֹ יָכְשֵׁר תֹּכָהּ, וְלָאו רְאָיָה הִיא דְּשָׁם לֹא יָדְעִינַן מִקְּדָם אִם יַחְזֹר לְמַרְאֶה אֶתְרוֹג וְגַם לֹא יַחְסֵר כְּלוּם, וְגַם מַה שֶּׁכָּתַב דְּהַשּׁוּר שֶׁמַּכְשִׁיר בְּיָבֵשׁ הַיְינוּ רַק בְּיָבֵשׁ עֵצוֹ וְלֹא בָּעֲלִין, דְּחַק הוּא דְּיָבֵשׁ סְתָמָא קָאָמַר מִשְּׁמַע בֵּין בְּעֵץ וּבֵין בָּעֲלִין, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תרמ"ט בְּסוֹפוֹ (ס"ו) **וְעַל כֵּן נִרְאֶה דְּמַאן דְּמַכֵּל בְּזֶה בְּמָקוֹם דְּלֵית לֵיהּ אַחֵר אֵין לְמָחוֹת בְּיָדוֹ:**

יא * נוֹטְלוֹ וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עָלָיו. עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתוב וכו' בשם בעל) **שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם אֲרָחוֹת חַיִּים** (אות יג) **שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם בַּעַל הַהַשְׁלָמָה שֶׁכָּשֵׁר בִּשְׁאָר הַיָּמִים. וְכָתַב עַל זֶה בִּבְדָק הַבַּיִת וְלֹא נִרְאֶה לִי אֶלָּא פָּסוּל בְּכָל הַיָּמִים. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בַּעַל**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מַמָּשׁ. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (משי"ז ס"ק יא) **שֶׁפָּסַק דְּבְיוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְיתָא רָאוּי לְהַחְמִיר דְּהוּא סֵפֶק תּוֹרָה, וּבִשְׁאָר הַיָּמִים שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן סֵפֶק דְּרַבָּנָן לְהָקֵל:** י (כח) **נִקְטַם רֹאשׁוֹ.** הַיְינוּ אֲפִלּוּ (לפ) הָיוּ כָּל שְׁלֹשָׁה הַבַּדִּין נִקְטְמוּ רֹאשָׁן: **(כט) כָּשֵׁר.** וְאֵין דּוֹמֶה לְלוּלָב וַעֲרָבָה דִּנְקִטַם רֹאשׁוֹ פָּסוּל בָּהֶן (לט) דִּבְהֲדַס עֲנָפָיו חוֹפִין רֹאשׁוֹ [הַיְינוּ הָעֶלְיוֹן] וְאֵין קְטִימָתוֹ נִכֶּרֶת בָּהֶן: **(ל) אֶפְלוּ לֹא עָלְתָה בּוֹ תְּמָרָה.** הוּא כְּמִין תְּמָרָה הַיּוֹצֵאת בַּעֲלֵי עֲרָבָה, דְּבָזֶה בְּרַבָּאי כָּשֵׁר לְכֻלֵּי עָלְמָא שֶׁהַתְּמָרָה מְכַסָּה עַל הַקְּטִימָה וְאֵין הַקְּטִימָה נִכֶּרֶת: **(לא) וְיֵשׁ פּוֹסְלִין וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (לג) לְיָבֵשׁ רֹאשׁוֹ לְדַעָה זוֹ. וּפְשׁוּט דְּלֹא מִקְּרֵי יָבֵשׁ רֹאשׁוֹ רַק בְּהִלְבִּינוּ פָּנָיו מַה שֶּׁאֵינוֹ מָצוּי כְּלָל בַּהֲדַסִּים שֶׁגָּדְלוּ בִּשְׁנָה זוֹ, אֲבָל אִם כְּמוּשׁ קְצָת בִּלְבַד וַאֲפִילּוּ עַד שְׁנַפְרֵךְ בְּצִפָּרְן לֹא מִקְּרֵי יָבֵשׁ דְּהָא אֲפִילּוּ בְּשֶׁאָר עָלִין לֹא מִקְּרֵי יָבֵשׁ כִּי הַאי גַּוְנָא וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ז': **(לב) בִּנְקִטַם רֹאשׁוֹ.** מְשׁוּם דְּלֹא מִקְּרֵי יָבֵשׁ כִּי גַּוְנָא וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ז': **(לב) בִּנְקִטַם רֹאשׁוֹ.** מְשׁוּם דְּלֹא מִקְּרֵי יָבֵשׁ כִּי הַאי גַּוְנָא וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ז': **(לב) בִּנְקִטַם רֹאשׁוֹ.** יֵשׁ לְעַיֵּן לְדַעָה זוֹ אִם דָּוְקָא כְּשֶׁהָיוּ כָּל שְׁלֹשָׁה בַּדִּין קְטוּמֵי רֹאשָׁן (לד) אוֹ אֲפִילּוּ אִם בַּד אֶחָד נִקְטַם רֹאשׁוֹ גַּם כֵּן פָּסוּל וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרנ"א סָעִיף א' בַּהֲגָ"ה: **(לג) וְטוֹב לְהַחְמִיר וְכוּ'.** וּמַה (לה) שָּׁרְגִיל שְׁיוֹצְאִים בֵּין הַקַּנִּים עֲנָפִים קְטַנִּים (לו) וְצָרִיךְ לְקָטְמָם אוֹתָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִיקוּ בֵּין הַקַּנִּים, נִקְטַם זֶה כָּשֵׁר לְכֻלֵּי עָלְמָא אֲפִילּוּ אִם נִמְצָא כֵּן בְּכָל הַשְּׁלֹשָׁה בַּדִּים כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ בְּרֹאשׁוֹ: **(לד) בְּמָקוֹם שֶׁאָפְשָׁר בְּאַחֵר.** וּבַ"ח (ס"ה) כָּתַב דְּבְיָבֵשׁ (לז) רֹאשׁוֹ וְהַיְינוּ בְּיָבֵשׁ (לח) הָעֲלִין הָעֶלְיוֹנִים אֲפִילּוּ אִי אֶפְשָׁר בְּאַחֵר אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו, אֲבָל יֵשׁ תַּקָּנָה (לט) שֶׁיְּסִיר הָעֲלִין הָעֶלְיוֹנִים וְאָז כָּשֵׁר לְכָתְחִלָּה לְכֻלֵּי עָלְמָא: **(לה) הָעֲצִים.** אֲבָל נִקְטְמוּ הָעֲלִים הָעֶלְיוֹנִים לְבַד לֹא מִקְּרֵי נִקְטַם: **יא (לו) נוֹטְלוֹ וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עָלָיו.** וּפְסוּל אֲפִילּוּ בְּשֶׁאֵר הַיָּמִים [בַּיִת יוֹסֵף (בדק הבית בסוף הסימן)]. וּלְפִי דְּבָרָיו אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ אַחֵר כָּךְ הֲדַסִּים אֲחֵרִים צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשֶׁאֵר הַיָּמִים גַּם כֵּן, וְהָא דְּנוֹטְלוֹ (מ) כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח תּוֹרַת לוּלָב, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה נוטלו):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

י (לפ) דַּהֲלָא מִקּוֹר שִׁיטָה זוֹ הוּא מִדְּפָסִיק שְׁמוּאֵל כְּרַבִּי טַרְפוֹן דִּשְׁלֹשָׁה קְטוּמִין כָּשֵׁר (לד:) **פּוֹסְקִים, וּלְפִי זֶה אִם נִקְטַם הָרֹאשׁ שֶׁל הֲדַס דְּהַיְינוּ רֹאשׁ הָעֵץ כְּדִלְקַמָּיהּ וְאֵין שָׁם עָלִים לְחוּפְפָהּ עַל רֹאשׁוֹ פָּסוּל אֲפִלּוּ בְּדֶלֶיכָא אַחֵר וַאֲפִלּוּ לֹא נִקְטַם רַק עָלָה אַחַת עִם רֹאשׁ הָעֵץ וְנִשְׁאַר שְׁנַיִם גַּם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דְּפָסוּל דְּנִכָּר הַקְּטִימָה [אַף מִגְּדִים (א"א סק"ז)]. וְעַיֵּן בִּבְכוּרֵי יַעֲקֹב** (סק"כ) **שֶׁכָּתַב דְּמִכָּל מָקוֹם שִׁיעֵר תַּקָּנָה שֶׁיִּקְטֹם גַּם הָעֵץ עִם שְׁנֵי הָעֲלִין עַד סְמוּךְ לְקַן שֶׁתַּחְתָּיו וְהָוֵי פָּסוּל שֶׁחוֹזֵר לְהִכָּשְׁרוֹ, וְהַפְּרִי מִגְדִּים אֲיירֵי הֵיכִי שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בַּהֲדַס שְׁעוּרוֹ אִם יַחְתֹּךְ וּפְשׁוּט דְּכָל מָקוֹם שֶׁנִּכְשַׁר עַל יְדֵי חִתּוּךְ אָסוּר לַחְתֹּךְ כֵּן בְּיוֹם טוֹב דְּהָוֵי מְתַקֵּן כְּמוֹ בָּעֲנָבִים בְּסָעִיף ב'.:** **(נ) לְבוּשׁ** (ס"ט), וּסְבָרָתוֹ דַּהֲלָא כָּל רְאָיָתוֹ שֶׁל הַטּוּר לְהַכְשִׁיר בְּיָבֵשׁ מִשּׁוּם דְּלֹא גָּרַע מִנִּקְטַם וְכֵיוָן דְּנִקְטַם פָּסוּל הוּא הַדִּין בְּיָבֵשׁ **וְכֵן כָּתַב בְּהָדְיָא בִּתְמִים דֵּעִים בְּשֵׁם הֶרַאֲב"ד** סִימָן רל"ב **אֲבָל שֵׁם דַּעְתּוֹ דְּנִקְּא דְּיָבֵשׁ שְׁדֶרְתּוֹ וְלֹא הֶעְלִין וְדוֹמְיָא דְּנִקְטַם רֹאשׁוֹ שֶׁהוּא דְּנִקְּא בָּעֵץ וּכְדִלְקַמָּיהּ** עַיֵּן שָׁם: **(לא)** וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִין לְהָבִיא שׁוּם רְאָיָה מִסּוּגְיָא דְּדָף ל"ד עַמּוּד ב' דְּלִשִׁיטָה זוֹ אֲיירֵי הַסּוּגְיָא רַק בְּבַדִּין הַקְּטֻנִּים הַיּוֹצְאִים בֵּין הָעֲלִים דְּבָזֶה קִיל טְפֵי דַּאֲפִלּוּ שֶׁלְּשְׁתָּן קְטוּמִים כָּשֵׁר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּנְקִטַם רֹאשׁוֹ. **וְאֵין לָנוּ שׁוּם**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah